

még bizonyos kívánnivalót e különben rendkívül értékes munkával szemben. A gyermeklélektan ugyanis még fejlődésben lévő, többé-kevésbé kezdetleges tudomány, amelybe nem egy helytelen megfigyelés, téves következtetés, indokolatlan általánosítás is becsúszott. Ezért eredményeit csak beható kritika alapján, bőséges megfigyelésen és tapasztaláson alapuló ellenőrzés mellett szabad elfogadnunk. Ennek bizonyos hiányára vall, hogy szerzőnk közül nem egy olyan megállapítást is, melyet, legalább is általánosítva, a tapasztalás alapján nem találunk igazoltnak. Ilyen megállapítás pl., hogy a csecsemő már első napos korában képes mosolyogni, hogy a csecsemőt a fogó-reflex útján ujjunkkal vagy ceruzával képesek vagyunk felemelni (50. l.), hogy a csecsemő a harmadik évnegyedben két kézre fogja a csészét és úgy iszik belőle (51. l.) stb. Nemkülönböztetett jelentőséget nyer könyvünkben is, mint számos más gyermeklélektani munkában az »az izgalom, melyet minden új testvér megjelenése szükségképpen kivált minden gyermekből« (177., 203. l.). Mindenesetre nagy esemény a gyermekek számára az új kis testvér születése. Gyakran kivált bizonyos féltékenységi tüneteket is nem éppen az új testvér, hanem bármilyen más gyermek, ha a szülő feltűnő gyengédséget mutat iránta. Az a megállapítás azonban, hogy ez valami nagy kiábrándulást, megrendülést jelentene, amely súlyos regressziós jelenségeket okoz, talán egyes kivételes esetektől eltekintve, nagyrészt bizonyára csak téves belemagyarázásokon alapul. A gyermekek rendszerint inkább igen nagy örömmel fogadják az új kis testvért, sőt azt olykor valósággal követelik. Úgy vélem, inkább ez az örömteljes fogadás a természetes, az általánosabb, és az ellenkezője nagyrészt a helytelen nevelés következménye.

E kritikai megjegyzésekkel, amiket egyébként a szerző előszava is kér a következő, tervbevett kötetek érdekében, korántsem akarjuk tagadni nagy értékeit e könyvnek, melyet ezidőszert irodalmunkban a legkorszerűbb összefoglaló gyermeklélektani munkának tartunk. Reméljük, hogy a kilátásba helyezett további kötetekre se kell sokáig várnunk.

Somogyi József.

Magyar nyelvvédő könyv. Közrebocsátották **Pintér Jenő** és munkatársai. Második kiadás. Budapest, 1938. 16-r., 288 l.

A néhány hónappal ezelőtt nyilvánosság elé került *Magyar nyelvvédő könyv*, Pintér Jenőnek és dolgozótársainak hasznos és hézagpótló alkotása; második kiadásban jelent meg. Az első kiadás (ismertetését l. Magyar Paedagogia XLVII, 114) 25.000 példányban kelt el, s ez a hatalmas siker természetessé és szükségessé tette a munka újabb kibocsátását. A szerkesztő ezt az alkalmat felhasználta arra, hogy a művet tökéletesbítse és — az alapvonalak megtartásával — szinte új alakba öntse. A második kiadás éppen kétszer akkora terjedelmű, mint az első: az anyag így alaposan kiegészült, még célszerűbben elrendeződött, még szorosabb egységbe fűződött. Legjobban kibővült, mint égető szükségletet kielégítő rész, az idegen szavak jegyzéke. Háromezernél több, beszédünkben gyakran használatos olyan idegennyelvű szó sorakozik itt föl, melyeket könnyen és jól lehet helyettesíteni magyar megfelelővel. Végigbongészésük újra azt a nézetet erősíti meg ben-

nünk, hogy az idegen szavak elterjedésének legfőbb oka a helytelen megszokás, a kényelemszeretet és az anyanyelvvél való nemtörődés. Ugyanez áll fokozott mértékben a hibás magyarságú kifejezések használatára is. Mennyivel találób és zamatosabb a magyar kifejezés, mennyivel jobban megfelel a magunk szemléletének és gondolkodásmódjának, s mégis mennyiszor utánozzuk az idegent, ahelyett, hogy gyökeres magyar szólásaink tárházából merítenénk! A nyelvvédő könyvnek a magyartalanságokat irtogató fejezete szintén tetemesen meggyarapodott, s így még hatásosabban szolgálja nyelvünk tisztaságának ügyét.

Új fejezet a műben a *Hibás szavak* c. szakasz, mely az idegenszerű szóképzés, szóösszetétel s más ily szolgálai utánzás ellen emeli föl szavát. Újonnan van beiktatva az idegen kifejezésekről szóló rész is; ebben a legelterjedtebb idegennyelvi szólások jó magyar megfelelőjét találjuk. Szívesen olvastuk a kötet végén a világ magyarjairól szóló érdekes és tanulságos kimutatást. Idegen rabságban sýnylődő testvéreink száma azóta már, hála Istennek, jelentékenyen megcsappant.

Már az első kiadásnak is legvonzóbb részletei közé tartoztak azok a közbeiktatott, kitűnően megválogatott idézetek, melyekben nagy magyar írók és tudósok szólalnak meg s tesznek tanúbizonyságot az anyanyelv szerepének fontossága mellett. E szemelvények száma az új kiadásban többszörösen nőtt. Nem lehet öröm és megilletődés nélkül áttanulmányozni e lángoló nyilatkozatokat; hatásuk megragadó és fölemelő.

A *Magyar nyelvvédő könyv* megújihodott, megterebélyesedett, kiforrott alakjában még sikeresebben szolgálja azt a célt, melyet maga elé kitűzött. Iskolának, közéletnek, íróköröknek egyaránt értékes segítséget jelent, nyelv-művelő irodalmunknak, a magyarosság ügyének pedig kétségtelen gazdagodását. *h.*

Pintér Jenő: Magyar kereskedők nyelvvédő könyve. Budapest, 1938. 16-r., 72 l.

Pintér Jenő: Magyar iparosok nyelvvédő könyve. (Női iparágak.) Budapest, 1939. 16-r., 56 l.

A hatalmas lendülettel előretörő nyelvjavító mozgalom a fenti kiadványokkal fejlődésének új szakaszába érkezett el. Ismeretes dolog, hogy kereskedelmünk és iparunk nyelve mennyire tele van ma is idegen — főleg németből származó — szavakkal. Ideje volt már, hogy ezen a téren is megkezdődjék a tisztogatás munkája. A két könyvecske szóanyaga maga minden-nél ékebben igazolja a sürgős segítség szükségét. Elrettentő így együtt látni a kifecamított idegen szavaknak oly hatalmas tömegét, de vigasztaló is mindjárt, hogy legtöbbjüket mily könnyűszerrel lehet pótolni megfelelő magyar szóval. Az ipari szaknyelv megmagyarosítását nagyon helyes volt éppen a női iparágakkal kezdeni, mert itt dül legnagyobb mértékben a magyartalanság járványa. Természetesen nem kis feladat lesz a megjavított kifejezéseket a szakkörök és közönségünk használatában meggyökereztetni, erre azonban a jelek szerint mindkét részen megvan a fogékonyság és a jóakarát. Legtöbbet mindenesetre az iskola munkájától várhatunk. A.